

Niniejszy tom „Studiów Wilanowskich” to zbiór referatów, które wygłoszone zostały w trakcie dwudniowego seminarium „Związki polsko-włoskie w dobie Jana III Sobieskiego”, jakie odbyło się w Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie we wrześniu 2012 roku.

Marta Gołąbek

Organizatorom przyświecała idea stworzenia okazji do spotkania wilanowskich muzealników oraz konserwatorów, historyków i historyków sztuki, współpracujących z Muzeum, z pracownikami naukowymi spoza naszego kraju. Podczas seminarium badacze, których przedmiotem zainteresowania są zagadnienia odnoszące się do wątków rodzimych, dzielili się rezultatami swoich prac. Inspiratorem tego spotkania o polsko-włosko-czeskim charakterze oraz jego patronem naukowym był prof. dr hab. Mariusz Karpowicz.

Na spotkaniu wygłoszonych zostało 15 referatów poświęconych analizie wątków w sztuce włoskiej doby Jana III, inspiracji kulturą włoską w Rzeczypospolitej Obojga Narodów, migracji artystów włoskich do wschodniej części Europy, począwszy od XVI wieku. Zasadniczy program wzbogacony był warsztatem we wnętrzach pałacu wilanowskiego, w którym zaangażowani w prace restauratorskie konserwatorzy prezentowali zagadnienia, problemy, wyzwania i niespodzianki, z jakimi spotykają się na co dzień w dawnej *villa rustica* króla Jana III.

Spotkanie z 2012 roku stało się niejako zapowiedzią znaczącego wydarzenia naukowego oraz okolicznościowego, jaką była w roku 2014 międzynarodowa konferencja dedykowana prof. dr. hab. Mariuszowi Karpowiczowi z okazji jubileuszu jego osiemdziesiątych urodzin, zatytułowana „Artyści znad jezior lombardzkich w nowożytnej Europie”.

Materiały zgromadzone w tym tomie przedstawiają szeroki kontekst nowożytnej kultury i sztuki europejskiej. Na jego tle w ostatniej ćwierci XVII wieku została zbudowana, udekorowana i wyposażona rezydencja królewska w Wilanowie. Jej styl, forma architektoniczna, ikonografia, a także zawarte w dekoracji treści historyczne oraz ideowe sięgają do tego samego źródła, do którego odwołują się zagadnienia przedstawione w opublikowanych tu artykułach.

Tuż przed zakończeniem prac prowadzących do wydania niniejszej publikacji odszedł Profesor Mariusz Karpowicz (1934–2015). Wobec tego faktu XXII tom „Studiów Wilanowskich” staje się szczególną pamiątką współpracy Muzeum i Profesora, niezwykle zasłużonego i wytrwałego badacza włosko-polskich kontaktów artystycznych doby baroku, jak również inspiratora współczesnej wymiany naukowej między historykami sztuki i kulturoznawcami z północy i południa.

Questo volume di “Studia Wilanowskie” è una collezione di testi presentati durante due giorni del seminario che ha avuto luogo nel Museo-Palazzo di Wilanów nel settembre 2012, intitolato “Relazioni polacco-italiane nei tempi di Jan III Sobieski”.

L'idea ispiratrice di questa iniziativa è stata quella di creare un'occasione d'incontro tra il personale del Museo e suoi collaboratori di ricerca, conservazione, storia e storia dell'arte con i ricercatori stranieri, il cui soggetto d'interesse è però connesso con questioni riguardanti la Polonia. L'ispiratore e curatore di questo incontro polacco-italiano-ceco è stato il professore Mariusz Karpowicz.

Durante l'incontro sono stati presentati 13 contributi dedicati all'analisi dei motivi presenti nell'arte italiana nell'età del re Jan III, delle ispirazioni italiane nella Confederazione Polacco-Lituana e della migrazione di artisti italiani nella parte orientale dell'Europa a partire dall'inizio del Cinquecento. Questo programma di base è stato arricchito da un laboratorio organizzato negli interni del palazzo, durante il quale i conservatori coinvolti nei lavori di restauro hanno presentato questioni, problemi, sfide e sorprese che si incontrano ogni giorno nella vecchia villa rustica del re Jan III.

L'incontro del 2012 è diventato, in un certo modo, una specie di introduzione ad un importante evento scientifico che ha avuto luogo nell'anno 2014. Si tratta della conferenza internazionale dedicata al professore Mariusz Karpowicz in occasione del suo ottantesimo compleanno, intitolata “Artisti dei laghi lombardi nell'Europa moderna”.

I materiali raccolti in questo volume di “Studia Wilanowskie”, ormai ventiduesimo, presentano un largo spaccato della cultura e dell'arte moderna in Europa. Su questo sottofondo, nell'ultimo quarto del Seicento, venne costruita e decorata la residenza reale di Wilanów. Il suo stile, la sua forma architettonica, i contenuti storici ed ideologici, accolti nella decorazione, fanno riferimento alla stessa materia a cui si riferiscono gli articoli.

Durante le ultime preparazioni per la pubblicazione di questo volume, abbiamo ricevuto la triste notizia della scomparsa del Professor Mariusz Karpowicz (1934–2015). Così il 22. volume di “Studia Wilanowskie” diventa un ricordo speciale della collaborazione tra il Museo e il Professore, storico di grandi meriti, instancabile ricercatore delle relazioni artistiche italo-polacche nell'età moderna e ispiratore dello scambio tra storici dell'arte e cultura provenienti dal Nord e dal Sud.

This volume of “Studia Wilanowskie” collects presentations delivered at a two-day seminar which took place in the Museum of King Jan III’s Palace at Wilanów in September 2012, entitled “Polish-Italian Relations in the times of Jan III Sobieski.”

The idea that guided this initiative was the creation of an opportunity to organise a meeting between employees of the Museum and collaborating researchers, conservators, historians and historians of art, and scientific workers from abroad, whose activities revolve around issues connected with Polish history. Professor Mariusz Karpowicz has inspired this meeting of Poles, Italians, and Czechs and acted as its scholarly patron.

Participants in the meeting were treated to 13 presentations devoted to analysing the themes of Italian art during the reign of King Jan III, Italian cultural inspirations in the Polish-Lithuanian Commonwealth, and the migration of Italian artists to the eastern part of Europe, starting in the sixteenth century. The basic programme was enhanced with a workshop at the Wilanów Palace, during which conservators taking part in restoration works discussed the problems, challenges, and surprises encountered daily in King Jan III’s old *villa rustica*.

The 2012 meeting became to some extent a foreshadowing of the major scientific event that took place in Spring of 2014: the international conference dedicated to Professor Mariusz Karpowicz on the occasion of his eightieth birthday, entitled “Artists from the lakes of Lombardy in Modern Europe.”

The materials collected in this twenty-second volume of *Wilanów Studies* present the broad context of modern European culture and art that accompanied the erection, decoration, and furnishing of the royal residence in Wilanów in the last quarter of the seventeenth century. Its style, architectural form, and iconography, as well as the historical and ideological meaning of its decorations, refer to the same set of themes as the issues discussed in the articles included in this volume.

The final preparations for the publication of this volume coincided with the death of Professor Mariusz Karpowicz (1934–2015). In light of this fact, the 22nd volume of *Studia Wilanowskie* serves as a unique token of remembrance for the collaboration between the Museum and the Professor, a highly distinguished scholar of connections between Italian and Polish art of the Baroque period and the animator of contemporary scholarly exchange between historians of art and culture from the North and the South.